Contributed by Herman Michiel*
zondag, 05 mei 2013 - Last Updated zondag, 05 mei 2013

De sp.a werkt komende dagen een nieuwe beginselverklaring uit. Het lijkt er sterk op dat ze, met de verkiezingen van 2014 in het achterhoofd, haar links profiel wil oppoetsen, en de verdere afkalving bij haar traditionele achterban wil stoppen. Over de beginselverklaring valt echter heel wat te zeggen. De SAP vroeg een reeks mensen hun kritische blik op de tekst te laten schijnen. Komende periode publiceren we nog meer bijdragen, alsook standpunten van andere linkse organisaties over de sp.a-beginselverklaring. (SAP-Web)

Over het Europees programma

Heel in het algemeen (hfdst1.7. Een socialer Europa) volgt de sp.a de analyse van de andere Europese sociaal-democraten en de meeste Groenen: het huidig beleid is te eenzijdig op het budgettaire gericht, en verwaarloost de economische groei:

"Europa waakt streng over de begrotingen van de verschillende lidstaten. We hebben daar geen probleem mee, maar we verwachten dat Europa even streng waakt over inspanningen om de armoede, de werkloosheid en de ongelijkheid tegen te gaan."

Het gaat dus om een verkeerde aanpak van de crisis, niet om een fundamentele kritiek op de ondemocratische structuren, het neoliberaal beleid en het liberaal gedachtengoed die de Europese constructie van in den beginne hebben gekenmerkt. Een diepgaander kritiek zou inderdaad het afwijzen hebben betekend van de sociaaldemocratische verknochtheid aan de "Europese integratie". Voor de sp.a blijft het Europees project "een unieke samenwerking gebaseerd op waarden als gelijkheid, vrijheid, broederlijkheid en democratie", een lofzang waaraan men zich in de Europese hoofdkwartieren de laatste tijd niet vaak meer waagt!

Toch is er sprake van een " fout in de constructie van het Europees project" zoals gebleken is in de "falende aanpak van de economische crisis". Er werden te weinig minimumnormen en correcties op de markt opgelegd, er is te weinig samenwerking op fiscaal vlak, het mandaat van de Europese Centrale Bank "is te restrictief". Een ernstige politieke zelfbevraging zou op dit punt de vraag moeten inhouden hoe men zich in die mate heeft kunnen vergissen over de basisopties van het Europees project. Inderdaad, zowel bij de discussies over de Europese grondwet (2004-2005) als de kopie ervan in het verdrag van Lissabon (2007) behoorde de sp.a, net als de rest van de Europese sociaal-democratie, tot de hevigste verdedigers van deze documenten. Men kan niet zeggen dat de sp.a hierop nu terugkomt, er moeten alleen een aantal 'retouches' aangebracht worden. Zo moet een Europees minimumloon ervoor zorgen dat de concurrentie tussen de lidstaten "eerlijk" verloopt. Niet de concurrentie is dus het probleem, maar de "eerlijkheid" er van…

Als oplossing stelt de sp.a voor dat er een "Sociaal Pact" wordt afgesloten: " Wij willen naast het Begrotingspact een Europees Sociaal Pact met afdwingbare doelstellingen over tewerkstelling, onderwijs, innovatie en sociale cohesie". De Europese Commissie moet dan dit sociaal pact centraal stellen in haar beleid. Men schijnt te vergeten dat het niet aan sociale fraseologie ontbreekt in de Europese basisdocumenten! Zo is er de "horizontale sociale clausule" (Werkingsverdrag, artikel 9) die de Unie verplicht om rekening te houden met de bevordering van de werkgelegenheid, aangepaste sociale bescherming en de waarden van democratie en gelijkheid wanneer ze haar beleid vastlegt en uitvoert. Het is heus niet door het toevoegen van nog een dozijn sociale clausules dat men de EU-machine van haar koers zal doen afwijken.

Geen perspectief

En hiermee komen we bij het grootste bezwaar tegen het sp.a-document: er steekt geen enkel strijdperspectief in. Het staat vol van "wij willen", " ten slotte willen wij", "de Europese Commissie moet ...", "de Monetaire Unie moet...", maar in het hele document zoekt men vruchteloos naar het begin van een ideetje van hoe het zover zou kunnen komen, waarom de Commissie, de Raad, het Parlement zo goed zou zijn om te doen wat de sp.a vindt dat ze zou moeten doen. Er is geen sprake van een samenwerkingsverband met de vakbonden, met andere progressieve partijen in België of Europa, zelfs de partij van de Europese socialisten (PES) wordt niet één keer vermeld! Blijkbaar zal een vernieuwde sp.a in haar eentje in staat zijn de Europese leiders op andere gedachten te brengen.

Tegenover deze, naar onze bescheiden mening, overschatting van het eigen politiek gewicht, staat dan weer een totaal gebrek aan ambitie waar het gaat over legitimiteit en democratie. Men heeft het bijvoorbeeld niet over het verlenen van wetgevend initiatiefrecht aan het Europees parlement, maar over het maken van "politieke aanbevelingen voor de Europese Commissie waarmee zij rekening houdt bij het uitwerken van wetgeving". Dat de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank zich nu reeds heel wat permitteren op domeinen waar ze geen bevoegdheden hebben (lonen, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen, collectief overleg, arbeidswetgeving...) kan blijkbaar opgevangen worden door een jaarlijks bezoek van een eurocommissaris aan de nationale parlementen "om de jaarlijkse aanbevelingen toe te lichten". De Europese Centrale Bank zal transparanter en democratische worden indien de voorzitter bevestigd wordt door het Europees parlement en de verslagen gepubliceerd worden. En zo zijn er nog een paar.

Het is erg twijfelachtig of de sp.a met haar proza de Europese koers zal kunnen beïnvloeden; het is nog twijfelachtiger of ze daarmee Vlaamse kiezers zal kunnen aantrekken. En dat is toch de enige bedoeling, nee?

* Herman Michiel is actief in Ander Europa en de CAE